

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Галя Михайлова Кожухарова
Тракийски университет, Стара Загора

от проф. д-р Галя Михайлова Кожухарова – Тракийски университет, Стара Загора

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.3 Педагогика на обучението
Докторска програма: „Методика на обучението по информатика и информаци-
онни технологии“

Автор: Мария Йорданова Гайдарова

Тема: „Съвременни подходи за повишаване ефективността на образователния процес, базирани на информационни и комуникационни технологии“

Научни ръководители: проф. Д-р Асен Рахнев, проф. д-р Тодорка Терзиева

1. Общо описание на представените материали

Настоящата рецензия е изготвена на основание заповед № РД -21-1332/от 18.07.2022 г. на Ректора на Пловдивския университет. С тази заповед съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема “Формиране на дигитални умения у учениците в начална училищна възраст чрез интегриране на технологии в учебния процес“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3 Педагогика на обучението ..., докторска програма: „Методика на обучението по информатика и информационни технологии“ с автор на дисертационния труд Мария Йорданова Гайдарова - докторант към катедра „Компютърни технологии“ на ФМИ на ПУ „П. Хилендарски“, научни ръководители проф. Д-р Асен Рахнев, проф. д-р Тодорка Терзиева.

Представеният от Мария Гайдарова комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

1. молба по образец до ректора за откриване на процедура;
2. автобиография по европейски формат;
3. протокол от предварителното обсъждане в катедрата;
4. автореферат;
5. декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
6. справка за спазване на минималните национални изисквания;
7. списък на публикациите;
8. дисертационен труд;

9. копия на публикациите по темата на дисертационния труд;
10. документ за внесена такса, съгласно Тарифата.
11. комплект документи на хартиен носител от т. 1 до т. 10 – 3 броя;
12. комплект документи от т. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 – 7 броя;

Дисертационният труд „Съвременни подходи за повишаване ефективността на образователния процес, базирани на информационни и комуникационни технологии“ се състои от увод, три глави, заключение, три приложения, списък на използвана литература, приноси на дисертационния труд и списък на авторските публикации по темата, декларация за оригиналност и перспективи за бъдещо развитие. Съдържанието е разработено в обем от 128 страници основен текст и 39 страници приложения. Използваната литература съдържа 121 заглавия, от които 32 на български език и 63 на английски, 26 интернет източника.

Докторантката е приложила списък с пет публикации по темата на дисертационното изследване.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Мария Йорданова Гайдарова е придобила магистърска степен по математика, математическо осигуряване през 1991г. в СУ” Св. Климент Охридски”, Факултет по математика и информатика, където получава специалност математическо осигуряване, втора специалност учител по математика. През 2015г. става магистър PGCE in Education и Master of Arts in Education в Университета на Уорчестър, Великобритания /The University of Worcester, UK/ Има завършени специализации по Организация и управление, теория и евристични методи /1990г./ в СУ” Св. Климент Охридски”, Свободен факултет и специализация по информатика 1994г. в ПУ” Паисий Хилендарски”, гр. Пловдив.

Придобива Първа професионална квалификационна степен по организация и управление в област *Иновации при организация и управление* - оценяване на учебно заведение в ДИУУ към СУ” Свети Климент Охридски”, София през 2006г.

Мария Гайдарова е носител на множество грамоти и отличия: Три пъти Почетно отличие Неофит Рилски от Министъра на образованието: през 2008г. за дългогодишна цялостна високопрофесионална дейност , през 2014г. за високи професионални постижения, през 2020г. за високи професионални постижения; Директор на годината за 2014г. на национален конкурс на СБУ; Почетна значка на град Пловдив 2020г., Почетен знак на град Пловдив през 2007г .за съществен принос за развитието на образователното дело в Пловдив от кмета на града; Звание”Отличник на БЧК” от Нацио-

налния съвет на БЧК; Грамота за добро социално партньорство на СБУ, 2018г.; Годишна награда на РУО Пловдив, 2018г. и 2020г.

Г-жа Гайдарова участва в шест международни и национални сдружения с нестопанска цел като Европейската асоциация на училищни директори, Европейската федерация на работодателите в образованието, Фондация Световен образователен форум България и др.

Активностите на Мария Гайдарова включват и работа по международни и национални проекти, също и съавторство на сборници по математика „Знам и мога“ за 5-ти и 6 клас, изд. Летера, съавтор на книга „Да оценим учебното заведение“, издадена със съдействието на Френски Културен Институт, автор на книгата „Как да бъдем иновативни в училище“, издадена със съдействието на фондация Световен образователен форум България и Община Пловдив, публикувала е 14 доклади от национални и международни конференции.

Посочените активности са залог за експертен опит в областта на организация на образованието и квалификацията.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Развитието на ИКТ и необходимостта от създаване и споделяне на добри практики в помощ на обучението е в основата на дисертационното изследване. Съчетаването на технологиите със съвременните подходи и активни методи в процеса на обучението по различни учебни предмети и възможностите за споделяне на опита на водещи педагогически специалисти е особено ценно за образователната ни система.

Всичко това прави представеното дисертационно изследване изключително актуално за съвременната педагогическа теория и най-вече за практиката. Тези предпоставки са коректно и ясно обосновани още увода на дисертацията, което много добре въвежда в същността на изследването.

4. Същност на дисертационния труд и методиката на изследването

В първа глава на дисертационното изследване на базата на анализ на документи за европейски и национални политики авторката разглежда ИКТ базирани подходи за повишаване ефективността на образователния процес. Основно внимание се отделя на методи на обучение в дигитална среда с използване на отворени образователни ресурси като учене чрез преживяване, преподаване чрез сътрудничество – Cooperative

learning, съвместно обучение (Collaborative learning), проектно базирано обучение (PBL).

Специално внимание е отделено на Учителските мрежи, които могат да играят важна роля и да подпомогнат учителите в процеса на модернизирането на обучение.

Представена е авторска Платформа за взаимопомощ на учители и училища, която е създадена с цел професионалното развитие на учителите, като им се предоставят възможности за обмяна на опит, ресурси, взаимно обучение, съвместни проекти и достъп до информация чрез „Учителска е-мрежа“. Възможностите, предоставени от Платформата за взаимопомощ, позволяват на учителите да работят в мрежа и да си сътрудничат с други учители от всяка точка и по всяко време.

Създадената Платформа за взаимопомощ на учители и училища (www.teacherwef.bg) е достъпна и безплатна за всички училища и педагогически специалисти в страната след регистрация.

Обобщението на резултатите от експерименталното изследване са представени и анализирани в трета глава на дисертационния труд.

5. Оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд има практико-приложен характер на базата на създадената онлайн платформа за споделени ресурси. Тя улеснява сътрудничеството и съвместното обучение, предефинира се понятието „преподаватели“ и преподаване в условията на присъствено и онлайн обучение.

Чрез платформата се осигурява достъп до ресурси със съдържание, провокира се и се стимулира творчеството на учителите, развиват се иновациите в образователната ни система.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основните приноси на дисертационния труд могат да се обобщят в научно-приложен аспект както следва:

- На основата на задълбочено теоретично проучване са определени ИКТ базирани подходи за повишаване ефективността на образователния процес.
- Създадена е авторска Платформа за взаимопомощ на учители и училища за споделяне на образователни ресурси и обмяна на опит.
- Разработен е методически модел за обща структура на урока и етапите при разработване на урок в Платформата www.teacherwef.bg;
- Дефинирани са критерии за иновативна промяна на образователния процес чрез прилагане на ИКТ.

- Разработени са и са апробирани методически ресурси за учители, които са предоставени за свободно ползване в Платформата и са апробирани 204 урока, създадени чрез предложеният методически сценарий в платформата www.teacherwef.bg, които са публикувани след като са верифициране спрямо утвърдени учебни програми на МОН.

Посочените приноси са важни за педагогическата практиката, тъй като на тази основа могат да се внедряват и разпространяват нови подходи, методи и технологии в обучението в различни предметни области.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

В приложените материали са представени пет публикации, свързани с дисертационното изследване. Една от публикациите е направена в списание, реферирано във Web of Science, останалите са в рецензирани издания.

Три от публикациите са самостоятелни, две са в съавторство. Всички публикации са на български език.

Представените публикации отговарят на изискванията по брой и съдържание, даже надхвърлят препоръчителните по нормативни документи. Те отразяват дългогодишен опит в областта на дисертационното изследване и цялостната дейност на докторантката.

8. Автореферат

Авторефератът е разработен според изискванията на Правилата за развитие на академичния състав на ПУ“П.Хилендарски“ и отразява точно основните резултати, постигнати в дисертационното изследване.

9. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки към представените материали и дисертационното изследване като цяло.

10. Перспективи за развитие на дисертационното изследване

Могат да се открият следните перспективи за развитие на изследването:

- Апробиране на различни ИКТ базирани педагогически стратегии чрез създадените и споделени в Платформата ресурси.
- Реализиране на иновативни подходи като игрово-базирано обучение, виртуални среди и добавена реалност.
- Създаване на повече мултимедийни електронни дидактически ресурси.
- Създаване на интерактивни средства за изпитване и оценяване.

- Създаване на възможности за обучение на учителите, активизиране на комуникацията и повишаване на квалификацията с цел трансформиране ролята на учителя в ИКТ базиран образователен процес.

11. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички на изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Мария Йорданова Гайдарова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Методика на обучението по информатика и информационни технологии“ като **демонстрира** много добри качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Мария Йорданова Гайдарова в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3 Педагогика на обучението, Докторска програма: „Методика на обучението по информатика и информационни технологии“.

26.08. 2022. г.

Рецензент:
проф. д-р Галя Кожухарова